

Človek a životné prostredie

envi.stromzivota.sk

ENVI-MOBILE: Integration of mobile learning into environmental education fostering local communities' development

2014-1-SK01-KA200-000481
ERASMUS+ Programme

Projekt je kofinancovaný Európskou Úniou,
z programu Erasmus+.

SK

EVOKÁCIA

Ciel'aktivity: Uvedomiť si charakteristické prvky životného prostredia, v ktorom žiaci každodenne pôsobia.

KROK 1.

Stručný popis aktivity:

Vyzvite žiakov, aby si zavreli oči a v mysli si vybavili prírodné prostredie svojho domova. Poskytnite im čas na vytvorenie ucelenej predstavy domovského prostredia (3-5 minút). Potom vyberte najmenej troch žiakov a požiadajte ich, aby dané prostredie opísali čo najpresnejšie, tak, aby si ostatní žiaci mohli vo svojej predstave utvoriť celistvý obraz. Jazykové prejavy aj počúvanie opisov môže prebiehať tak, že všetci účastníci vrátane učiteľa budú mať počas komunikácie zatvorené oči.

Inštrukcie (čo chcete povedať žiakom):

Zavrite na chvíľku oči. V mysli si vybavte prostredie, kde žijete – prírodu, aj to, čo vytvoril človek. Toto miesto by malo vo vás evokovať pocit domova.

(po chvíli) Poprosím troch dobrovoľníkov, aby sa s nami podelili o svoje predstavy. Opíšte čo najpresnejšie dané prostredie tak, aby si ostatní žiaci mohli vo svojej predstave utvoriť celistvý obraz.

KROK 2.

Stručný popis aktivity:

Po opisoch prostredí vedie učiteľ krátku diskusiu o tom, čo majú prostredia spoločné a v čom sa líšia.

Inštrukcie (čo chcete povedať žiakom):

Je tu niekto, kto má úplne iný opis svojho prostredia? Ak áno, nech nás s ním ešte oboznámi.

Čo myslíte, čo majú podľa vás tieto prostredia spoločné a v čom sa líšia?

Čas (max. 40 min.): 5 minút

Cieľ aktivity: Uvedomiť si hodnoty umeleckých výpovedí o životnom prostredí a posilniť citlivosť žiakov voči prírode a jej zložkám.

KROK 1.

Stručný popis aktivity:

Vyberte si spomedzi žiakov 3 zdatných čitateľov a vyzvite ich, aby postupne prečítali 3 básne zo Stromáckej čítanky nahlas (URL adresu Stromáckej čítanky nájdete v Poznámkach). Pre túto aktivitu odporúčame nasledovné básne:

Štefan Moravčík: Čoho sa človek dotkne ...

Rudolf Dilong: Mŕtvy les

Daniel Hevier: Ako sme na tom

Texty všetkých 3 básní zároveň rozdajte dvojiciam žiakov. Texty básní žiaci počas prednesu čítajú potichu. Poskytnite žiakom čas na doznenie každej z básní (aspoň 10 sekúnd na každú básň). Potom so žiakmi diskutujte, ako vnímali jednotlivé básne a ako im porozumeli (viď otázky nižšie).

Inštrukcie (čo chcete povedať žiakom):

Vypočujte si tri básne, ktoré vám prečítajú/prednesú vaši spolužiaci.

Zamyslite sa:

1. Ktorá z básní vás najviac zaujala?
2. Ktoej z básní ste porozumeli hneď?
3. Rozumeli ste všetkým slovám a slovným spojeniam? Ak nie, ktorým?

KROK 2.

Stručný popis aktivity:

Rozdeľte žiakov do 3 skupín a pridajte im úlohy (viď Príloha 1). Každéj skupine zdôraznite, čo je jej úlohou. Svoje poznámky zaznačujú na flipchartový papier. Po cca 10 minútach si papiere skupiny vymenia a doplnia inej skupine, čo podľa nich ešte v poznámkach chýba. Po vyriešení úloh poskytnite ostatným skupinám priestor na reakciu (doplnenie údajov, otázky, hodnotenia a pod.).

Inštrukcie (čo chcete povedať žiakom):

Budete pracovať v 3 skupinách. Každá skupina bude mať za úlohu spracovať inú básň. Popis úlohy pre každú skupinu nájdete v Prílohe 1. Vaše poznámky zapisujte na flipchartový papier. Máte na to 10 min.

KROK 3.

Stručný popis aktivity:

Po cca 10 minútach si papiere skupiny vymenia a doplnia inej skupine, čo podľa nich ešte v poznámkach chýba. Po vyriešení úloh poskytnite ostatným skupinám priestor na reakciu (doplnenie údajov, otázky, hodnotenia a pod.).

Inštrukcie (čo chcete povedať žiakom):

Teraz svoje poznámky posuňte skupine vpravo a vy si vezmite poznámky od skupiny vľavo – vaše papiere budú jednoducho kolovať v triede. Vašou úlohou bude počas nasledovných cca 4 minút doplniť ďalšej skupine, čo podľa vás v ich poznámkach chýba.

UVEDOMENIE

KROK 4.

Stručný popis aktivity:

Po cca 4 minútach si papiere skupiny opäť vymenia a doplnia inej skupine, čo podľa nich ešte v poznámkach chýba. Nakoniec sa papiere opäť vrátia do pôvodnej skupiny, kde žiaci doplnia, čo im spolužiaci poradili a v závere aktivity svoje nápady prezentujú. Po vyriešení úloh poskytnite ostatným skupinám priestor na reakciu (doplnenie údajov, otázky, hodnotenia a pod.).

Inštrukcie (čo chcete povedať žiakom):

Teraz svoje poznámky opäť posuňte skupine vpravo a vy si vezmite poznámky od skupiny vľavo. Opäť bude vašou úlohou počas nasledovných cca 4 minút doplniť to, čo podľa vás v ich poznámkach chýba.

(po chvíli) Nakoniec sa vaše poznámky vrátia späť k vám do skupiny. Teraz si prečítajte a prípadne doplňte, čo vám vaši spolužiaci poradili a svoje tvrdenia odprezentujte v triede.

Ostatní môžete ešte doplniť, čo podľa vás chýba.

Pomôcky (všetko, čo budete na hodine potrebovať): Príloha 1 pre každú skupinu, Stromácka čítanka, pripojenie na internet, notebook pre učiteľa, zariadenie na premietanie, do každej skupiny výtlačok všetkých troch básní (najlepšie pre každú dvojicu), pero a papier, flipchartový papier pre každú skupinu.

Čas (max. 40 min.): 30 minút

Poznámky: Texty básní môžete počas KROKU 1 premietat' pre všetkých. Stromácku čítanku pre tieto aktivity nájdete na stránkach Stromu života, strany 10 – 12, link:

<http://sombio.stromzivota.sk/vzdelavacie-programy/rozsireny-vzdelavaci-standard-bioprofilu/krajina-pokladov/stromacka-citanka/>.

Ak máte v triede viac žiakov, môžete ich rozdeliť na 6 skupín a vždy 2 skupiny budú mať rovnaké zadanie. V tom prípade budú kolovať papiere vždy len v 3 skupinách a nie v 6. V závere aktivity môžete porovnať dva výstupy k jednej básni a vybrať z nich to podstatné, prípadne to, čo majú obe analýzy spoločné.

UVEDOMENIE

REFLEXIA

Cieľ aktivity: Uvedomiť si dôležitosť kvality životného prostredia, v ktorom žijeme a nášho vplyvu na toto prostredie.

KROK 1.

Stručný popis aktivity:

Diskutujte o vzájomnom pôsobení človeka a životného prostredia. Diskusiu orientujte tak, aby žiaci v diskusných vstupoch uvádzali rozličné formy ľudských zásahov do prírodného prostredia. Pokúste sa nasmerovať pozornosť žiakov na tie zásahy do životného prostredia, s ktorými sa stretli priamo, t. j. na vlastné oči, prípadne na tie, ktoré sa spomínajú v básňach.

Inštrukcie (čo chcete povedať žiakom):

Zamyslite sa:

Ako pôsobia na seba človek a jeho životné prostredie?

Aké formy zásahov človeka do prírodného prostredia sa v básňach spomínajú?

Aké formy ľudských zásahov ste vy sami videli na vlastné oči vo svojom okolí?

Aký máte vzťah k prostrediu, kde žijete?

Čo pre nás z básní vyplýva?

Pomôcky (všetko, čo budete na hodine potrebovať): Texty básní z predošlých aktivít, poznámky k nim.

Čas (max. 40 min.): 5 minút

Príloha 1

SKUPINA 1

Vašou úlohou bude venovať svoju pozornosť básni **Štefan Moravčík: Čoho sa človek dotkne ...**

Hľadajte odpovede na nasledovné otázky:

- Akým spôsobom vytvoril básnik Moravčík slovo človek? Je podľa básnika človek úprimný tvor? Stručne odôvodnite svoj názor.
- Koho básnik oslovuje spojením páni sveta? Prečo?
- V ktorej strofe sa podľa vás podarilo básnikovi najlepšie vystihnúť základný pocit básne?
- Sformulujte vlastnými slovami myšlienkové posolstvo básne.
- Ako súvisí báseň so životným prostredím?

SKUPINA 2

Vašou úlohou bude venovať svoju pozornosť básni **Rudolf Dilong: Mŕtvy les.**

Hľadajte odpovede na nasledovné otázky:

- Nájdite v básni slová a slovné spojenia, ktoré významovo súvisia s názvom básne.
- Nájdite v básni slová a slovné spojenia, ktoré významovo súvisia s etapami ľudského života (napr. detstvo, dospelosť, staroba).
- V ktorej strofe sa podľa vás podarilo básnikovi najlepšie vystihnúť základný pocit básne?
- Sformulujte vlastnými slovami myšlienkové posolstvo básne.
- Ako súvisí báseň so životným prostredím?

SKUPINA 3

Vašou úlohou bude venovať svoju pozornosť básni **Daniel Hevier: Ako sme na tom.**

Hľadajte odpovede na nasledovné otázky:

- Utvorte a do básne doplňte niekoľko veršov, ktoré sa budú rýmovať s originálnymi veršami.
- Napíšte v skupine netradičnú báseň. Inšpirujte sa básňou D. Heviera.
- Sformulujte vlastnými slovami myšlienkové posolstvo básne.
- Sformulujte 7 otázok pre interview s fiktívnym počítačom, ktorý vyhodnocuje ľudstvo.
- Ako súvisí báseň so životným prostredím?

POZNÁMKY

POZNÁMKY